

Den levende Røst.

Af *Uffe Hansen.*

Det gamle ord, at øvelse gør mester, gælder vist ikke blot om manuelle færdigheder, men også om åndsarbejde, selv om det rutinemæssige på dette område snarere er en fare end en hjælp.

Den virkelige digter må ofte blive ved at kæmpe med sit stof så længe han lever, ellers lever stoffet heller ikke under hans hænder. Og i den henseende deler forkynderen kår med digteren, så det er ikke underligt, at en forkyndende digter, en salmist som Grundtvig, måtte blive ved at arbejde såvel med forkyndelsens indhold som med digtets form.

Det ses ganske særligt i hans manddomstid, da han igen har fået et præsteembede og hver søndag skulle forkynde evangeliet og helst tillige finde eller selv digte salmer, hvormed menigheden kunne sige sit ja til evangeliets gave og takke Gud derfor.

Men endnu som gammel mand blev han ved at grunde over de trossandheder, han ubevidst havde annammet i sin barndom og gennem sjælekampe tilegnet sig i sin ungdom, han måtte påny sige og synge det, bedre og klarere og stærkere end tilforn.

Og ganske særligt arbejdede han gennem mange år med det særlige problem at finde ud af, hvor det Guds ord møder os, som er kristendommens kilde og grundlag, om det er i bibelen, som de gamle lutherske teologer hævdede, og som forøvrigt også rationalisterne mente, selv om de anså bibelen for en meget mangelfuld og upålidelig bog, som man i hvert fald måtte have særlige forudsætninger for at læse på den rette måde, eller det var noget mere direkte og alment, noget for de enfoldige såvel som de lærde, et lydeligt og hørligt ord fra menneske til menneske men med et guddommeligt indslag, med Åndens kraft og overbevisning, som gjorde det til et levende og virksomt ord fra Gud.

Naturligvis ville Grundtvig med sin tale om det levende ords forrang for det døde, det skrevne, ikke påstå, at al den tale, der udgår

af menneskers mund er bedre end alt det, der er skrevet af menneskehænder, selv om han hævder, at det talte ord altid har det fortrin, at det lyder med *en røst*, og denne røst giver et udtryk for den talende, som man ikke får på samme måde gennem læsning af det skrevne.

Og naturligvis kan man ikke kalde ethvert talt ord for et Guds ord, ikke heller ethvert ord, der lyder i kirken og gives ud for at være Guds ord. Men i egentligste forstand har vi Guds ord i den apostolske trosbekendelse, i Fadervor og i indstiftelsesordene ved nadveren.

Derudover må enhver skønne, hvor meget af det, han hører, han tør anse for Guds ord, og hvor meget han må anse for menneskeord. Og den hellige skrift må læses med lys fra det levende ord over sig for at give os den oplysning, vi søger deri.

Disse tanker havde Grundtvig allerede begyndt at klare for sig selv og andre i tiden omkring 1825, han havde sunget om det i mangfoldige af sine salmer og skrevet om det i sine bøger og adskillige artikler i teologiske tidsskrifter.

Men endnu i 1863, i sit 80. år, måtte han slå et drabeligt slag for disse tanker. Og den ydre anledning var nok, at de var blevet angrebet og modsagt af ingen ringere end biskop *Martensen* i en tale om *Apostlenes Inspiration*. Men den egentlige årsag var, at Grundtvig følte en stærk trang til yderligere at klare og befæste denne hovedtanke om Guds åbenbaring.

Først skriver han nu derom et kort digt: Kun ved Badet og ved Bordet Hører vi *Guds Ord til os*, – man bemærke fremhævelsen, som også er angivet i en overskrift: Guds-Ordet til os.

Og kort efter, i september 1863, kommer det store digt: *Den levende Røst* med undertitlen: Minde-Blade fra Venne-Mødet i September-Dagene, af Nik. Fred. Sev. Grundtvig.

I dagene umiddelbart efter høvdingens 80-årsdag samledes en stor del af hans nu meget talrige venneflokk til et møde i København, hvor Grundtvig selv på mødets første dag talte om sin kirkelige anskuelse og navnlig om det levende ord i menigheden, og en række af hans venner gav deres ord med i laget i tilslutning til hans tanker derom.

H. Brun har i sin bog: Biskop N. F. S. Grundtvigs Levnetsløb, II side 414 meddelt, at Gr. ved selve vennemødet uddelte digtet gratis, og en tilsvarende oplysning findes også i Dansk Kirketidende 27.9.

1863, spalte 629, fodnoten. Bruns oplysning er dog tildels urigtig, idet han skriver, at digtet optager 63 sider, og at »næsten øjeblikkelig udkom andet *forøgede* oplag«. Der var kun 52 sider i første oplag, mens der var 63 sider i 2. oplag, og dette kom ifølge Gr.-bibliografien 5.-11 december 1863.

Det er mærkeligt, at ikke blot 2. oplag, men også 1. har undertitlen: *Minde-Blade fra Venne-Mødet*. Selv om Gr. endnu på sine gamle dage kunne arbejde ret hurtigt, er det dog umuligt, at han kan have skrevet dette store digt fra den ene dag til den anden og fået det trykt, så vi kan fastslå, at han har skrevet mindebladene *før* det vennemøde, de skulle minde om. Og de foreliggende manuskripter tyder på et endog meget stort forarbejde, så det poetiske udtryk for de tanker, han i sit foredrag bragte i prosaform, er i hvert fald påbegyndt længe før mødet og derfor sikkert også før talens udarbejdelse.

Af de fem foreliggende manuskripter har kun det sidste en angivelse, og den lyder: *Minde-Blade om Venne-Mødet September 9-10 af Nik. Fred. Sev. Grundtvig*. Dette manuskript synes at være det til trykningen benyttede, så den lille ændring af »om« til »fra« kan være sket i korrekturen.

I Grundtvig-arkivet, fasc. 384, findes kun et par brudstykker af manuskriptet, to kvartblade samt et lille oktavblad med titlen som foranstående på den ene side og på den anden to vers. Desuden findes her et oktavblad med overskrift: *Levninger* (fra den levende Røst).

De omfattende forarbejder til digtet er først for nogle år siden fundet i en manuskriptpakke, som er i landsretssagfører Mogens Müllertz' besiddelse og af ham venligst overladt mig til benyttelse hvorfor jeg her bringer min hjertelige tak.

I et særligt omslag findes her en stor mængde materiale, ialt 140 sider, som det ikke har været mig muligt at bringe i fuldstændig orden. Men der er i hvert fald fire udkast, før den endelige form foreligger i et femte manuskript. De har alle samme versemål og en del af teksterne fælles, men ellers er der ret store afvigelser mellem dem.

De fire udkast har følgende overskrifter: A *Ordet i Røsten*, begynder med v. 5, omfatter kun 2 ark i lille oktavformat, B *Den levende Røst*, begynder med v. 5, omfatter 5 nummererede oktavark, ender med underskrift: N F S Grundtvig. C *Guds levende Røst*, begynder med v. 5, men har v. 1 tilføjet i randen, omfatter 30 sider

og ender med v. 248. D *Guds levende Røst*, begynder med v. 1 og 2, omfatter 28 sider og ender med v. 248.

Desuden er der 16 sider, som ikke passer ind i noget af udkastene samt en næsten fuldstændig renskrift til *Den levende Røst*, GSV 5, 233. Hele dette stof med en mangfoldighed af varianter og adskillige utrykte vers er kun rent foreløbig gennemgået og fortjener en mere udførlig behandling, end jeg endnu kan give det. Og det ville også fylde for meget i vort årsskrift. Her kan kun gives en kort gennemgang af digtet med de mest nødvendige forklaringer.

Versmålet er i den gamle nordiske stil, som Gr. allerede havde forsøgt sig med i 1808, da han i sin første Mytologi besang Nornernes Fødsel (Nordens Mytologi s. 38 ff.). Dette digt slutter med Nornernes sang, hvortil »Aserne lytte saa bange«:

»Vi vare, da Livet
»Blev taget, blev givet,
»Udvælded af Død,
»Det Tagne skal stivne
»Det misbrugte Givne
»Skal renses i Død.«

Og noten dertil siger: Disse Linier stande som en Prøve paa den Stil hvori jeg agter at genreise Volas Tempel!

Det blev mere end Volas tempel, han skulle genrejse. Den oldnordiske tone gav genlyd i hele hans genrejsning af »det misbrugte Givne«, både folkeligt og kristeligt; og under den tone forkynder han da nu det misbrugte Gudsords genoplivelse i den kristne menighed.

Forståelsen af Grundtvigs tanker, især i hans digte, er ofte meget vanskelig, og ethvert forsøg på en forklaring kendetegnes naturligvis af fortolkerens begrænsede forståelse af problemerne i det hele og Gr. i særdeleshed. Meget kan ikke fastslåes med videnskabelig sikkerhed, men kun fremsættes som et personligt skøn, og det gælder da også det følgende forsøg på en tolkning.

V. 1: Den levende røst (Røsten af ånden på tungen) blev især lovsunget i Østerland, men også i Norden var der øre og hjerte for den. // 2: I jødernes skabelsesberetning er Guds røst og Guds ord under eet den skabende kraft, mens Guds Ånd svævede over vandene, jf. 1. Mos. 1 // 3: Således er Guds ord og ånde af kong David besunget som skabelsens midler, jf. Sl. 19,4 f. // 4: Menneskehjerter

her i Norden, hvor vi ellers i vort arbejde og i vor tale holder os nær ved jorden, lytter til denne røst, som bringer os det, vi savner (ligesom skuderne gennem Øresund bringer forsyninger til »hovedstaden«) // 5-6: Det gamle ordsprog »Hvad øret ej hører, det hjertet ej rører« er ægte dansk og svarer til myten om Freja, kærlighedens gudinde, der af danske stadigt mindes, fordi hjerteligheden er vort adelsmærke. // 7: Den samme sandhed spejles også i sagnet om Grottekværn, der maler guld, som symbol på poesien, hvis vingede ord er guld for vort hjerte. // 8: Det gamle ordsprog er også blevet stadfæstet af Jesus, der ofte sagde: Den, som har øre, han høre! Matth. 11,15 og 13,43 // 9: Det levende ord af Guds mund er årsag til det åndelige liv hos mennesker; vi må høre Guds ord, hvis vort hjerte skal bevæges til at tro på Kristus, jf. Rom 10, 14-17 // 10: Guds ord, som i tidens fylde blev kød og tog bolig iblandt os (Johs. 1,14), er eet med Gud selv (Johs. 1,1) og med Jesus, Guds søn, i hvem han skænker os glæden som en nådeløn. »Guds Ind og Guds Ud« leder tanken hen på ordet ved dåben: Gud bevare din udgang og din indgang! Og den dybere betydning deraf kan være, at ordet fra Gud fører os ud af vor tilstand i synd og fortabelse og ind i Guds rige. //

11: Guds ord, som i tidernes morgen lød i Østens Paradis, gav liv og åndelig oplysning til mennesket alene, ikke til dyrene // 12: Det var den røst, der lærte menneskene talen og sangen, som glæder vort hjerte // 13-14: Guds røst er noget usynligt, men ikke uimodtagelig for vore sanser, gennem øret og høresansen rører den vort hjerte; skønt rationalisterne (Gaard-Nisser!) misbruger evangeliet gennem en udlægning efter forgodtbefindende og forflygtiger det, så må vi fastholde det som noget virkeligt og sanseligt. // 15-16: Et sundt hjerteligt liv forudsætter virkelighed, ikke sværmeri og fantasi, og åndslivet kommer gennem ordet til os som det virkelige og sanselige // 17-18: Derfor sker der også virkeligt noget, hvor ordet høres, og Guds tale fra det høje genlyder hos os i det lave, tillæmpet efter vor evne, og vort hjerte retter sig efter det ord, vi hører. //

19: Var vort hjerte ikke blevet forført ved syndefaldet, ville Guds ord stadig haft sin vej til os og holdt himlen åben for os. // 20: Da havde forstand og følelse været i god samklang, som mand og kvinde i ægteskabet er fælles om alt. // 21: Men nu er forbundet mellem hjerne og hjerte brudt, forstanden er i fornuftkristendommen blevet forskruet, som følelselivet er blevet forkruet og forblindet. // 22-23: Hjertelivet ødelægges af de nymodens ideer (Hu-Skud) og kan kun

genfødes ved at høre Jesu røst, hvis guddommelige kraft (nåden) kan læge vor sot (synden).

24-29: Blandt alle hedningsfolk blev derfor det åndelige liv koldt og goldt, præget af egoisme og selvtilstrækkelighed, selv i Grækenland, hvor gudsdyrkelsen var iskold, Pallas Athene var videnskabens gudinde, og hjertevarmen forvandlede til vellystighed. // 30-33: I Norden var det også kolde tårer, aserne græd ved Balders død, og i myter og oldsagn ser vi kun dunkle varsler om hjertelivets genopvågningen, mindet om et Gladhjem skabte håb om engang påny at høre den levende røst med et kærlighedsord; krigerlivet i vikingetiden var ikke efter danskernes sind, men kun et tidsfordriv, og det hjertelige fik sjældnen lyd, som da skjalden Hjarne besang den døde kong Frode. »Hav-Fruen«, »Spaa-Kvinden«, og »Kongedybs-Disen« er poetiske navne for det danske folk som et historisk-poetisk og hjerteligt anlagt folk. // 34-39: Kun Abraham – og hans æt – lyttede til Guds røst, når han talte til dem som en mand til sin næste og derved halvvejs gav dem trøsten; men Isaks fødsel i kraft af forjættelsen (1. Mos. 18,1-8) var dog kun en forjættelse om ordets inkarnation ved Jesu fødsel. // 40-46: I den lange ventetid fandt Guds ord udtryk i loven, der nok er givet af nåde, men dog kun skænker et halvt Paradis, fordi den kun kan hjælpe os til rette her på jorden og dømme os for overtrædelserne, men ikke frelse, jf. Rom. 2,12 og 17-25 // 47-50: Israels vandring fra Det røde hav til det forjættede land er et billede på gudsfolkets lange vandring mod frelsen // 51-59: Som Arons mandelstav skød friske skud, opholdtes troslivet hos det jødiske folk ved dets gudstjenester og profeternes tale, men kun som et tegn, under et dække, der først hæves ved Kristus, jf. 2. Kor. 3,12-16. // 60-65: Menneskers ord kan ikke skabe liv, vi er mærket af ælde og svaghed, men vi kan dog låne stemme til Guds kærligheds budskab, hvis magt i hvert fald kvinderne kan bevidne. //

66-69: Kun Jesus, som er Guds mund, kan tale det evige livs ord, mens folket endnu er under loven. Døberen og Elias med deres kraftige taler er kun forløbere for Kristus. // 70-73: Født af en kvinde, som menneskesøn, delte han kår med os og bragte os Guds rige som det *menneskelige*. // 74-77: Guds sandhed og nåde forenes underligt i ham, og dermed skænker han os lyset og livet, jf. Johs. 1,17 og 1,4. // 78-82 skildrer Gudsordets magt ved Jesu dåb, i hans forkyndelse og undergerninger // 83-85: Efter hans død og himmelfart er han usynlig iblandt os og taler sit ord til os ved dåben og nadveren.

// 86–89: Vort liv er helt afhængigt af hans ord, thi i det er ånd og liv (Johs. 6,63), som vi ikke kan leve foruden; men med dette ord bringer Jesus os et *helt* Himmerig, jf. v. 43. // 90–94: Det er den kristne menighed, som han nu har betroet Guds ord og røst og ånd, der ved dåben skænker vore hjerter liv og trøst. // 95–102 spørger: Hvem vil modtage ordet? og svarer: Kvinden, datter af Eva og søster til Maria; hjertet svarer til kvinden, den kvindelige dyd trohjertighed er forudsætning for vor modtagelse af ordet. // 103–11: Guds røst skal da lyde sådan, at menigheden ikke mere af sin kirkelighed og skriftbundethed hindres i at se sin mester som kærlighedens åbenbaring. Den barmhjertige samaritan er udlagt = Jesus, »udlægger« i 110,1 og 111,1 er ordspil med hentydning til en anderledes udlægning af ordet end den gængse. // 112 har et lignende ordspil, idet Åndens drift ligesom klokkernes *gang* og *slag* fører os til vandring og kamp.

113–18: Når Ånden får en sådan magt i menigheden, da vil Guds ord lyde stærkt som Døberens råb i ørkenen om »gudsmenneskelivet«, foreningen af det guddommelige og det menneskelige. Også på vort hedningsprog kan da røsten høres, så hjertet røres, fordi Gud har givet sin Ånd til os såvel som til jøderne, og det vil sætte sit spor i vor historie. // 119–38 er et opgør med skrifteologien: Bibelen er en beskrivelse af det levende, talte ord og derfor nyttig for Guds riges skriftkloge under Åndens vejledning; de har magt over bogen, når Ånden har magt over dem; men lyset og livet henter de ikke fra den. Apostlene talte på pinsedagen, hvad Ånden gav dem at udsige, og Stefanus (Livs-Vidnet, 134,1) fik heller ikke kraft til sin strid fra Paulus' breve, som jo ikke var skrevet dengang. Men lys og liv får vi fra det levende ord ved dåb og nadver. // 139–42: Skriftens ord er nok »gyldne runer« med glimt fra det høje, men de sætter ikke røsten i gang, og vore tanker udfra skriften, teologien, er kun luftkasteller.

143–50: Kærlighedens Ånd har bygget et langt bedre gudsmindesmærke i det levende ord, i trosbekendelsen (navnet, 148,2), fadervor og indstiftelsesordene ved nadveren. Det er Åndens skrift på hjertets kødtavler. // 151–59: Guds Ånd virker stille og skjult i de ringe midler, vandet ved dåben og brødet ved nadveren; men det er kun blinde dårer, der vrager det levende ord og mener, at livet genfødes af de døde bogstaver. // 160–68: Jesus skrev intet, han er ikke at finde blandt de døde, skriften er som hans tomme grav, og vi kan slås med paven og tyrken om bibelen, som man engang sloges om graven, men

vi finder ikke Herren der. Skriften selv siger, at man skal ikke spørge de døde, som Saul hos troldkvinden i Endor spurgte Samuels genfærd, jf. 1. Sam. 28. // 169–76: skriften er altid sekundær, ordet blev talt før det blev skrevet, så skriften viser altid hen til ordet, til den levende Kristus, som han selv har sagt, Johs. 5,39. // 177–80: Ånden siger til menigheden, at vi ikke er døbt til skriften, ikke bundet til at tro på Paulus eller Peter, men kun på den korsfæstede, jf. 1. Kor. 1,11 ff., og troen på ham er hverken for meget eller for lidt til frelse. // 181–85: Guds Ånd – og de skriftkloge, der er oplært i Guds rige – lærer os at finde skriften i kirken, ikke omvendt. Skriften må låne sit lys fra det levende ord i menigheden. // 186–96: Skriften er stilet til jøder og grækere, vi »barbarer« har kun en usikker oversættelse; men skønt skriften for os er død, har vi dog et rigere menighedsliv end de. // 197–202: Ordet ved dåben er henvendt til alle, det er troens grund, skriften er en tilgift, et fotografi af talsmanden, og dens ægthed må prøves ved trosordet. // 203–09: Ellers kan man få alt muligt ud af bibelen; den er tavs og samtykker derfor i alt, hvad vi tillægger den. Selv Djævelen kan bruge skriftord (jf. Matth. 4,6), alt kan bevises ved hjælp af skriftsteder, der kan bruges helt vildt. // 210–14: Rationalisterne misbrugte også skriften til bekæmpelse af det levende ord, så den som dødningeskibet Nagelfare skulle føre os til Hel; men de magter dog ikke noget mod Helligånden og det levende ord.

215–19: Med »Kirkens Gienmæle« 1825 vendte bladet sig, så det levende ord nu ikke mere skal forstumme; men Guds Ånd bor i det i menigheden, og med det skænker han mennesker de levendes lyst, det evige liv. // 220–23: Herefter skal da Guds røst med kraft føre sin kamp til sejr, troens sejr, og vejlede menigheden, så den ikke mere farer vild. // 224–31: Skønt menigheden er ældet og svækket og let kan dysses i søvn, så lytter den dog til Guds kaldende røst, der rører hjertet og genføder paradislivet. // 232–33: Da vil lyset og livet her hos os skabe en sådan åndelig rigdom, at Østens folk knap drømte om noget lignende, da de som de første hørte Guds røst. // 234–35: Menigheden blev bagtalt af rationalisterne, fordi den skyede »oplysningen«; men det gjorde den kun, fordi deres oplysning var forkert, især deres oplysning om, at Guds ord var lig bibelen, som igen var noget højst usikkert, jf. Kirkens Gienmæle. // 336–39: Menigheden er lydhør for Åndens røst, som forklarer os både menneskelivet og Guds nåde, og vi må prise den, fordi den skænker os både livet og

lyset. // 240–43: Selv om rationalisterne for en tid havde forført menigheden, glemmer den dog ikke den himmelske røst, som den engang har hørt. Omsider sejrer den sande visdom (Paradis-Hjernen), og vi ser dagen opgå i Guds rige. // 244–45: Der skal kærlighedens glans og glæde være stærk og dejlig. // 246–48: Menigheden, som har håbet på denne glæde, må da nu prise Gud, fordi den omsider kan opleve den, og fra menigheden må den levende røst nu lyde så vide i verden, så højt og med så dyb en hjerteklang,

Saa Verden maa sande,
Du skaber om Lande
De Levendes Lyst!

Man kunne vel tænke, at Grundtvig nu med disse 248 vers havde fået sagt så stærkt og klart, hvad hans »ordsyn« gik ud på, at han i hvert fald for en tid havde talt ud derom. Men det var ikke tilfældet. End ikke vennemødets forhandlinger fik udtømt emnet. Men da Grundtvig et par måneder senere udsendte 2. oplag af sit store digt, havde han føjet endnu et stort digt til om samme emne, men i en lidt anden stil, versmålet er ganske lidt ændret og den belærende tone er i det væsentlige omskiftet til, om ikke en salmetone, så dog en opfordring til lovsang. De 248 vers er skåret ned til 42, som man ganske vist i første omgang ikke fik i stedet for de 248, men i tilgift, og det ville nok være dristigt at håbe, at den læser, som var kørt fast i den lange form, skulle give sig i kast med den kortere bagefter.

Det kan også være tvivlsomt, om der er vundet noget i klarhed og skønhed ved denne nye form: »Himlens Røst«, GSV 5,234. Det levende ords sejr over det døde, skrevne, forkyndes her i v. 32–34.

32. Penne kan skrive,
De er ilive
Og Tungen er død,
Latterlig strutte
Kan de og sprutte
Ad Tungernes Glød;
33. Men alle Porte,
Gule og sorte,
Dog hidtil opsprang
For Himmel-Røsten,
Som har fra Østen
Til Norden sin Gang;

34. Klart med Soelhesten
 Sprang den alt næsten
 To Tusinde Aar,
 Hvem mon nu krummer,
 Saa den forstummer,
 Paa Røsten et Haar!

I v. 32 må man underforstå et par ord for at fatte meningen: (at) de er ilive, og (at) tungen er død. Og i v. 33 er det gådefuldt, hvorfor portene er gule og sorte; det kan dog næppe være portene til Kina og Afrika, ordet har passeret på sin vej fra Østen til Norden. Lige så gådefuldt forekommer »Soelhesten« i v. 34, og det folkelige udtryk »at krumme et hår« anvendt på røsten er unægteligt noget hårtrukket! Men det giver en vældig kontrastvirkning til det følgende skønne vers:

35. *Røsten med Navnet,*
 Kærlig omfavnet
 Af *Menigheds-Tro,*
 Smiler ad Skolen,
 Vandrer med Solen,
 Mens Palmerne groe!

Her er det salmedigteren, ikke teologen og debattøren, der har ordet. Og selv om han har anbragt et smil på røsten, skæmmer det ikke så meget som håret. Grundtvig føler næppe selv disse udtryk som brud på billedet, for han ved jo, at *Røsten* er identisk med Vorherre selv, som *Navnet* er trosbekendelsen og *Skolen* er teologien, *Solen* den sande livsoplysning og *Palmerne* er symbolet for den sejr, hans ordsyn snart vil vinde.

Vi kan da også godt tænke os, at Vorherre smiler både ad de teologer, der skrev om skriften som troens grund, og ad de lægprædikanter, der rejste rundt og prædikede for folk, at de skulle læse i bibelen. Men mon han ikke også har smilet – forstående og overbærende – ad Grundtvig selv, som sad i sit studerekammer og skrev, så pennen spruttede, om det levende, mundtlige ord, om de glødende tunger og menighedstroen?

Men han har ikke blot smilet, også vinket. Og Grundtvig kunne ikke slippe ud af denne besættelse, før han fik sin menighed til at synge med på hans bekendelse og lovprisning af Den levende Røst.

Det nåede han året efter, da han udsendte 8. oplag af Fest-

Psalmer, forøget med 46 salmer udover hvad 7. oplag og dets 4 tillæg rummede. Her finder vi som nr. 909 en virkelig menighedssalme på 9 vers: Hører du Røsten (GSV 5,293), som siger det både skønt og klart, hvor troen har sin rod, sit udspring, og den kan vække den genklang i menneskehjerner, som ordet fordrer for at de to, frelseren og menigheden, kan blive eet.

6. Røsten med Navnet,
 Kiærlig omfavnet
 Af Menigheds-Tro,
 Den er Livs-Roden,
 Den er Livs-Floden,
 Den Eet gjør af To!

Ved dåben og nadveren lyder da denne røst sådan til menigheden, at den enkelte i dette fællesskab kan høre den som en direkte henvendelse til ham fra Gud selv og derigennem opleve den store glæde, de levendes lyst.

Og da må selv englene synge med for at prise Jesus, det evige skaberord, som gør sin gerning her:

9. Himlene sjunge:
Jesus, vor Tunge,
 Vort Lys og vort Liv,
 Han med sin Fader
 Aldrig aflader
 At tale Guds »Bliv!«